

Lale Tara'nın hayal görüntüsü

YASEMIN BAY

yasemin.bay@milliyet.com.tr

Günümüz fotoğrafının önemli isimlerinden biri olan Lale Tara, yeni fotoğraf serisi "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar"da bastırılmış olanı açığa çıkarmayı hedefliyor.

LALE TARA yeni fotoğraf serisi "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar"da yine kameranın karşısına geçiyor. Ama aslında varlık olarak kendisi değil, fotoğraf makinesinin önündeki. Tara'nın ona benzer 'hayal görüntüsü', bu fotoğraflarda gördüğümüz kadın. Sanatçı, daha önceki sergilerinden de aşına olduğumuz, ona benzeyen kadın kahramanını yani Tara'nın deyişiyle replikasını bu kez 12 ayrı hikayede dolaştırıyor. Macaristan'da atıl, terk edilmiş mekanlarda gerçekleştirdiği fotoğraf çekimlerinde ortaya çıkan karelerde bastırılmış, ötelenmiş duyguları gösteriyor. Kah şehvet, kah hayal kırıklığı, kah öfkeyle ya da kıskançlıkla yüzleşiyoruz.

Tara'nın fotoğrafları, Jung'un bastırılan ve bilinçdışına itilenlerin yok olmadığını, tam tersine insan ruhunun gölge olarak bilinen kısmında gizli durduğunu ifade eden öğretisiyle örtüşüyor. Lale Tara ile gölgedekileri konuştuk...

● **Serginizin başlığı dikkatimi çekti: "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar".**

Bu başlığın özü psikiyatrist C. J. Jung'un "Herkes bir gölge taşır ve bu gölge kişinin bilinç düzeyinde ne kadar az yer bulursa o kadar karanlık ve yoğun olur" sözleriyle betimlediği gölge öğretisinde yatıyor. Jung bu öğreti için "... Gölge kapısından içeri bir adım atarsak görünmeyen etkenlerin nesnesi olduğumuzu, korku içinde fark ederiz. Bunun ne kadar rahatsız edici olduğunu kesin bir şekilde bilmek için, kendi yetersizliğimizi keşfetmekten daha aydınlatıcı bir şey olmaz," der. Kendi gölgemizi fark etmek için, belki de önce başka gölgeleri deneyimlememiz gerek. "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar" serisi özünde bastırılmış olanın geri dönüşünü, yasaklanmış arzuların, sosyal tabu haline gelmiş içgüdüleri, dürtüleri işaret eden ve 12 farklı kurgudan oluşan görsel bir anlatı. Strauss'un "Gölgesi Olmayan Kadın" operası seriyi yapmamı tetikleyen bir başka neden. Librettosu H.V. Hoffmannstahl'e ait eser, bir masal diyarı ve masal zamanında

"Detroit'te bir proje gerçekleştirmek istiyorum"

Çekimlerinizi Macaristan'da terk edilmiş, atıl alanlarda gerçekleştirdiniz.

Duygu alanına dönüşebilen her türlü mekanda çekimler yapıyorum. "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar" serisinin mekanlarına Budapeşte ve civarında ulaşabildiğim için çekimler orada gerçekleşti. Terk edilmiş mekanlar kendi başına bırakılmış bir diğer anlamda kendi gölgeleriyle baş başa kalmış alanlar. Elbette çeşitli ülkelerde başıboş

bırakılmış mekanların hikayeleri, dönüşüm süreçleri, şimdiki halleri çok etkileyici. Mesela ABD'nin Detroit şehrinde 1998-2002 yılları arasında belli aralıklarla yaşadım. Bugünkü Detroit iflasını ilan etti. Bir sürü mekan kaderine terk edilmiş halde geleceğini bekliyor. Şehrin bu hali farklı sanatçılar tarafından fotoğraf, video, film ile belgelendi. Herkesin anlattığı farklı. Detroit'i ben mutlaka yeniden programıma alıp orada bir proje gerçekleştirmek istiyorum.

Sanatçının "Card Prayers" adlı işi.

"İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar"daki replikalar, yıkıcı karakterlere bürünüp, korku, acı, şehvet, hayal kırıklığı, öfke, tutku, kıskançlık üzerinden gölge yansımalarının bir ürünü olma işlevini görüyor. Hepimiz bu insani deneyimleri yaşamıyor muyuz?"

geçiyor. Ruhlar diyarının kızı evlenip imparatoriçe olduktan sonra hayvana dönüşme yetisini kaybediyor, gölgesi olmadığı için insan da sayılmıyor. Belirlenen süre dolmadan bir gölgesi olmazsa taşla dönüşecek. İmparatoriçe gölge kazanabilsin diye olaylar birbirini kovalıyor...

● **Jung size nasıl bir yol gösterdi, bu serinizi nasıl biçimlendirdi, etkiledi?**

"İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar"daki replikalar, yıkıcı karakterlere bürünüp, korku, acı, şehvet, hayal kırıklığı, öfke, tutku, kıskançlık üzerinden gölge yansımalarının bir ürünü olma işlevini görüyor. Hepimiz bu insani deneyimleri yaşamıyor muyuz? Seriyi çekip bitirdiğimde ortaya çıkan görselliğin sözel karşılığını Jung'un

'gölge' tanımında buldum.

● **Fotoğraflarınızda gördüğümüz ve size benzeyen replika için 'doppelganger' tanımını kullanıyorsunuz. Nedir doppelganger?**

Bu, Alman kültüründe ezelden beri var olan bir inanış. Doppelganger, insanların sadece kendilerine görünen, birebir aynı fiziksel özelliklere sahip olmakla birlikte, ruhen farklı oldukları var sayılan eşlerini anlatmak için kullanılan bir sözcük. Bu varlık, bir sürü dilde yine doppelganger olarak geçiyor. Belki dilimize 'çiftyürür' diye birebir çevirebiliriz. Aslının benzeri bir görüntü ve hatta benzeri bir ses ile algımızı etkileyerek, hayal gücümüzü tetiklediği söylenir.

● **Fotoğraflarınızdaki bu replika, aslen seks amaçlı kullanılmış bir şişme bebek. Fakat siz onun şişme bebek olarak tanımlanmasından ve basında da böyle yer almasından dolayı rahatsızsınız. Bu konuda bir hassasiyetiniz söz konusu.**

Kameranın önüne kendi benliğimi temsilleyen yerleştirdiğim nesnelere, kurgularımın kahramanlarını teknolojik kökenli insanı replikalar olarak tanımlıyorum. Evet bu replika, Realdoll firmasının ürettiği sexdoll. El yapımı bebekler ve bir tanesinin üretimi 8 hafta kadar sürüyor. Ama ben projelerimle onlara esas işlevlerinin dışında anlamlar yüklüyorum. Benim kılığıma girip kameranın karşısına geçiyorlar. Onlara iade-i itibar kazandırdığımı düşünüyorum. Bunu böyle okumak lazım.

● **Bir karşılaştırma yapmanız gerekirse bu serinizin diğer serilerinizle benzer ve ayrılan yönleri nelerdir?**

Her bir serimde farklı bir görsel hikaye anlatıyor olsam da özünde sessiz nesnelere iletişim kurma, ikilik gibi kavramları paylaşıyorum. Diğer serilerimden farklı olarak "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar"a canlı ve cansız erkek figürler de katıldı. Replikalar bu seride de gene doppelganger, yani benim bana benzer hayal görüntüm olma işlevini sürdürüyor. "İnsan Kendi Gölgesinde Yaşar"da her bir kareyi bir romanın, bir filmin tek karesi gibi düşündüğüm için kurgu ve detay önem kazandı. Seriyi 80 megapiksel dijital kamerayla çekmeyi tercih ettim. Çalışmalarım sahnelenmiş, kurgulanmış fotoğraf kategorisine giriyor. Ayrıca çalışmalarım, iki disiplinin, yani yerleştirme fotoğrafı (bir nesne çalıştığım için) ve performans fotoğrafının (kameranın önündeki nesneyi kendi replikam olarak sunduğum için) flu sınırları içinde dolaşıyor. **MS**

Galeri x-ist / Bitiş tarihi: 19 Ekim (0212) 291 77 84

Lale Tara'nın 2012 tarihli "Everyone Carries a Shadow" isimli fotoğrafı.